

WINNE, August de (Brussel 10 november 1861 –
Genval 23 mei 1935).

Was onderwijzer, daarna sinds 1891 redacteur van
het socialistische partijdagblad *Le Peuple*, waarvan

hij in 1919 directeur en in 1920 hoofdredacteur werd, wat hij bleef tot 1931. De Winne was ook secretaris van de algemene raad van de **Belgische Werkliedenpartij** (BWP) en schepen van Sint-Gillis (Brussel).

In 1902 verscheen zijn (eerst in *Le Peuple* gepubliceerde) reportage *A travers les Flandres* in boekvorm. Zij werd vertaald als *Door Arm Vlaanderen* (1903). Deze revelerende reportage, geïllustreerd met documentair belangrijke foto's, vond grote weerklank en droeg ertoe bij de benaming **Arm Vlaanderen** tot een begrip te maken.

De Winne maakte zijn tocht, nadat op 7 januari 1901 in de nationale raad van de BWP een strijdplan voor "de laatste veldslag voor algemeen stemrecht" was besproken. Hij bracht verslag uit over de onvoorstelbare armoede en het analfabetisme in het Vlaamse land. De verhoudingen die hij tekent, zijn welhaast die van lijfeigenen tegenover kasteelheren, burgerij en clerus. Verder wilde hij een idee geven over hoe de socialistische Volkshuizen begonnen te verrijzen en de beroering groeide. De auteur, die in de leer was geweest bij **César de Paepe**, schreef dat zijn tocht zijn met de arbeidersbeweging verbonden antiklerikalisme nog verscherpte, omdat het bankroet van de Kerk nergens zo duidelijk was. De klerikale overheersing beschouwde hij als een van de oorzaken van de Vlaamse ellende. De actie van de **flaminganten** begreep hij niet; hij zag er een poging in van de reactionaire katholieken om de arbeiders klein te houden door ze af te snijden van het Frans, 'dus' van de vooruitgang.

Door Arm Vlaanderen werd aangevuld met een overzicht van de socialistische strijd in Vlaanderen door Karel Beerblock, die De Winne op zijn tocht had vergezeld. **Edward Anseele** (sr.) stelde in zijn voor de Franse editie geschreven voorwoord de inspanningen van de Vlaamse socialistten als voorbeeld voor de Waalse kameraden, die zoveel sterker en rijker waren. Anseele en De Winne hadden met dit alles ook binnen eigen rang een politiek doel: zij wilden de meer voortvarende Walen aansporen tot voorzichtigheid inzake revolutionaire stakingen en herinneren aan het belang van de reformistische strekking die, in een moeilijk en doodarm gebied, via de opbouw van eigen steunorganisaties wou te werk gaan.

Door Arm Vlaanderen is een leesbare reportage met een documentaire waarde gebleven waarin, afgezien van de polemische passages, op directe en duidelijke wijze een aangrijpend beeld van de Vlaamse sociale toestanden uit die tijd gegeven wordt.

WERKEN: *A travers les Flandres*, 1902; – *Door Arm Vlaanderen*, 1903 (In 1982 verscheen een wat ingekorte editie in een nieuwe vertaling en met een inleiding van Mark Schaevers).

LITERATUUR: J. Kuypers, *Bergop*, 1957; – *Officieel Jaarboek van de Belgische Pers* (1960); – G. Vanschoenbeek, 'Het Vlaamse novecento van August De Winne', in *De Morgen* (18 september 1982).

GASTON DURNEZ*